

LEERPLAN

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

Domein: Muziek

4^e graad (beroepskwalificerend)

Studierichting: Dirigent

Optie(s): Alle opties binnen de studierichting

Vak(ken): Alle vakken binnen de studierichting

Leerplannummer: **GO!-DKO-2022-029**

*Dit leerplan werd voorlopig goedgekeurd op 28 april 2022 door de
inspectie met inspectienummer 2018/1538/1/V26 en gaat in
vanaf 1 september 2022*

Pedagogische begeleidingsdienst
Huis van het GO!
Willebroekkaai 36
1000 Brussel

Inhoud

1. Doelgroep – beginsituatie	3
2. Visie op de opleiding	4
2.1. Algemeen	4
2.2. Decretale verwijzing en gehanteerde referentiekaders	5
2.3. Organisatie van de lestijden	5
3. Systematiek	6
3.1. De zes kerncompetenties van het kunstenaarschap	6
3.2. Beheersingsniveau	6
3.3. Cultuur in de Spiegel	9
4. Context – autonomie – verantwoordelijkheid	10
5. Leeswijzer leerplandoelen	11
6. Leerplandoelen	12
7. Minimale materiële vereisten	35
8. Bijlage: concordantietabel	36

1. Doelgroep – beginsituatie

Het deeltijds kunstonderwijs (DKO), als niet-leerplichtige vorm van onderwijs in de kunsten, richt zich tot een bijzonder brede waaier van belangstellenden: verschillende achtergronden en interesses, verschillende persoonlijke doelen, grote verscheidenheid in leeftijd en (artistieke) rijpheid en dit alles in een context van gedreven vrijwilligheid. De wens om zich persoonlijk en artistiek te ontplooien én zichzelf te ontdekken binnen een formeel leerproces is het punt van overeenkomst tussen alle leerlingen.

In functie van het eigen profiel kiezen leerlingen voor een langlopende (ingebed in een structuur van vier graden) of kortlopende (niet gebonden aan een bepaalde graad) opleiding binnen één van de vier artistieke domeinen (beeldende en audiovisuele kunsten, dans, woordkunst-drama en muziek).

Onderliggend leerplan geldt voor de **4e graad Dirigent (beroepskwalificerend) in het artistieke domein muziek**. Het tegemoetkomen aan zowel de veelzijdigheid van de leerlingenpopulatie als de verscheidenheid van mogelijkheden voor de academie om haar 4e graad binnen het artistieke domein muziek in te richten kan maar slagen zo de instelling alle kansen tot differentiatie krijgt. Dit is ook de reden waarom onderliggend leerplan (o.a. in functie van deze verscheidenheid) zeer breed geconcipieerd werd en niet gebonden is aan specifieke opties, vakken of organisatiemodellen.

2. Visie op de opleiding

2.1. Algemeen

De academie heeft ook in de 21^e eeuw de maatschappelijke taak om kwaliteitsvol onderwijs te organiseren en aan te bieden. Kwaliteit binnen het (kunst)onderwijs heeft o.a. te maken met het ontwikkelen van elk talent, het vormen van de totale persoonlijkheid, het aanbieden van sleutels tot actief burgerschap en het ontwikkelen van een krachtige en stimulerende leeromgeving die het voorgaande mogelijk maakt. Het DKO richt zich per definitie, maar zeker niet uitsluitend, op de kunstzinnige/expressieve component van deze brede persoonlijkheidsvorming. Het aanboren, stimulerend ontwikkelen en borgen van de artistieke en expressieve mogelijkheden van leerlingen én het bijbrengen van de nodige technische en inhoudelijke kennis maakt de kern uit van de onderwijsopdracht van het DKO.

De centrale objectieven zijn:

- de leerlingen op een bepaald creatief/artistiek niveau tillen, zodat dit hun persoonlijkheid kan ondersteunen en verbreden;
- een aanvullende basis geven aan het leerplichtonderwijs om, waar gewenst, hetzij hogere (artistieke) studies aan te vatten of verder te verdiepen, hetzij voor te bereiden op de uitstroom naar het culturele veld of de arbeidsmarkt;
- een bijdrage leveren in het groeien naar actief burgerschap.

Het DKO vervult een voorname maatschappelijke opdracht: kunst en cultuur zijn een dragend element in de identiteitsontwikkeling van individuen, gemeenschappen of sociale groepen. De 21^e-eeuwse wereld is een caleidoscoop van sociale en culturele verscheidenheid en de doelgroepen tot dewelke het DKO zich richt, dienen hier een weerspiegeling van te zijn. M.a.w. behalve de onderscheiden persoonlijke ambities (kunstbeoefening in de vrije tijd, doorstroom naar hoger kunstonderwijs, uitstroom naar de arbeidsmarkt) dient het DKO zich blijvend en actief dienen te richten tot diverse sociale en culturele groepen, ook deze die niet beschikken over een groot en/of westers cultureel kapitaal.

Het artistiek/expressief leren grijpt in het DKO plaats in een formele context met zijn eigen karakter en wetmatigheden. Het is duidelijk dat dit artistiek/expressief leren niet beperkt blijft tot het formele kader van het DKO, maar dat het zoeken naar aansluiting bij andere onderwijsvormen (al dan niet leerplichtig) bijzondere kansen kan bieden om het leerproces te vervolledigen.

De grondwettelijke vrijheid van onderwijs laat toe dat schoolbesturen autonoom een visie ontwikkelen over de organisatie en inhoud van het DKO volgens hun eigen artistieke en pedagogische inzichten. De regelgever vraagt dat elk schoolbestuur die vrijheid ook expliciet opneemt. Een eigen artistiek-pedagogisch project (APP) waarin het schoolbestuur zijn visie expliciteert, maakt duidelijk aan leerlingen, ouders en het ruimere culturele veld waar de academie voor staat. Het voorliggende leerplan heeft doelbewust een open karakter zodat de academie haar eigen APP kan hanteren, expliciteren en richten naar het *Pedagogisch project van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* (PPGO!)¹ bij de realisatie van de leerplandoelen. In het *GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* is dit PPGO! het basisdocument waarin de grondbeginselen, de waarden en de algemene doelstellingen van het *GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* zijn opgenomen. Het is een richtingwijzer en referentiekader om lerenden te begeleiden in hun persoonlijke ontplooiing enerzijds en in hun ontwikkeling naar samenleven in diversiteit en harmonie anderzijds. Het PPGO! biedt daarmee niet alleen een basis voor kwaliteitsvol

¹ [Pedagogisch project GO! \(PPGO!\)](#). Zie ook [Visietekst Gepersonaliseerd Samen Leren](#).

onderwijs en opvang, maar het is ook een ruimer maatschappelijk project omdat het door een brede vorming van de gehele persoonlijkheid bijdraagt aan het samenleven.

2.2. Decretale verwijzing en gehanteerde referentiekaders

Dit leerplan is gebaseerd op de beroepskwalificatie *amateur dirigent* (BK-0411-2).

2.3. Organisatie van de lestijden

Om maximaal te kunnen tegemoetkomen aan de leervraag van de zeer verscheiden leerlingenpopulatie krijgt de academie de vrijheid om zelf –binnen de door de overheid vastgelegde klijtlijnen– de vakken te kiezen en het leerplan te implementeren via het gekozen vakkenpakket. De totale som van leerplandoelen over de vakken heen moet vanzelfsprekend passen binnen de door de overheid bepaalde einddoelen. De einddoelen zijn in onderliggend leerplan vertaald naar leerplandoelen. Het is de bevoegdheid van de academie, om in een overeenstemming met haar profiel en haar *Artistiek Pedagogisch Project* (APP), al dan niet bepaalde vakken te organiseren. Academies die dat wensen, kunnen leerlingen zelf een keuzemenu aanbieden binnen de vooropgestelde klijtlijnen. Het is aan de academie om bij het gebruik van vooropgestelde en/of keuzevakken hieraan een duidelijke visiegerichtheid te koppelen met het daarbij horende vooraf vastgelegd en geregistreerd evaluatiebeleid.

De leerplandoelen zijn geformuleerd op het niveau van de totale duur van de graad. M.a.w.: zij dienen in hun totaliteit gerealiseerd te zijn op het einde hiervan. Hierdoor heeft de academie de pedagogische vrijheid om de wijze van de opbouw en de verwerving van de doelen zelf te bepalen, binnen de tijdshorizon van de graad.

De leraar –als teamspeler– zal in overleg met de vakgroep zelf bepalen hoe de spreiding van de onderdelen gebeurt. Volgende factoren kunnen de keuze mee helpen bepalen: samenhang binnen het vak, de relatie tot het aanbod van vakken binnen de opleiding, moeilijkheidsgraad van de leerinhouden, interesse van de leerlingen, deskundigheid van de leraar, gebeurtenissen in de actualiteit, relatie met vakdoorbrekende activiteiten in de academie, alternatieve leercontext ... Het behoort tot zijn pedagogische vrijheid om de leerlijnen op analytische (van geheel naar afzonderlijke delen), synthetische (van afzonderlijke delen naar geheel), inductieve (van concreet naar algemeen), deductieve (van algemeen naar concreet), genetische (overeenkomstig de ontwikkeling) of gecombineerde wijze aan te bieden;

Men kan individueel afwijken van de reguliere organisatie van de opleiding en dit op basis van de geldende regelgeving voor o.a.:

- alternatieve leercontext (op individuele basis);
- leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

3. Systematiek

3.1. De zes kerncompetenties van het kunstenaarschap

Onderwijs dat leerlingen voorbereidt op de 21e eeuw is per definitie competentiegericht onderwijs, d.w.z. een versmelting van en wederzijdse beïnvloeding van kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die toelaten het geleerde en verworvene in authentieke situaties zelfstandig in te zetten. Het werken aan competenties maakt het onderwijs doelgericht en resulteert in meetbare leerresultaten. In artistiek onderwijs zijn objectief meetbare leerresultaten vanzelfsprekend moeilijk(er) te bepalen. Daarom formuleren we artistieke competenties voldoende open.

De door de overheid vastgelegde einddoelen die in het DKO dienen verworven te worden, zijn geformuleerd voor een bepaalde context met afgebakende verantwoordelijkheid en autonomie (zie later). Zij zijn geordend in zes samenhangende sets van competenties. Elk van deze sets geeft een beeld van één van de kerncompetenties (de zgn. ‘rollen’) die eigen zijn aan het kunstenaarschap:

- **individuele gedrevenheid tonen:** de leerling vertrouwt op eigen expressiemogelijkheden en wil zijn creatieve resultaten tonen;
- **creëren en (drang tot) innoveren:** de leerling komt actief en uit zichzelf met artistieke vormgevingen, benaderingen en inzichten;
- **vakdeskundigheid inzetten:** de leerling zet verworven kunstvormspecifieke kwaliteiten in bij het gebruik van een artistieke uitdrukkingsvorm;
- **onderzoeken:** de leerling analyseert, reflecteert en communiceert over proces en product;
- **relaties bouwen en samenwerken:** de leerling kan eigen talent en deskundigheid ten dienste stellen van het gemeenschappelijk artistiek doel of project;
- **presenteren:** de leerling toont proces en/of product aan een publiek.

Er is geen hiërarchische ordening tussen de zes kerncompetenties: zij zijn evenwaardig en komen gelijkwaardig aan bod. Van belang is dat zij vanaf de start het leerproces sturen en stap voor stap tot ontwikkeling gebracht worden, geleidelijk en gelijkmatig. De kerncompetenties grijpen als tandwielen in mekaar: het ene wiel kan niet sneller draaien dan het andere, haperingen in het ene wiel hebben een invloed op het andere.

Voor de 1^e, 2^e en 3^e graad legde de overheid basiscompetenties vast. De basiscompetenties geven aan welke kennis, vaardigheden en attitudes een leerling geïntegreerd moet inzetten voor maatschappelijke activiteiten. Zij zijn geordend volgens de zes kerncompetenties van het kunstenaarschap². Ook de specifieke eindtermen in de 4^e graad doorstroom zijn op deze wijze geordend³. De einddoelen voor de beroepskwalificerende studierichtingen in de 4^e graad volgen een ander ordeningskader⁴, maar worden in de leerplannen van het *GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* eveneens binnen hetzelfde raamwerk van kerncompetenties geoperationaliseerd.

3.2. Beheersingsniveau

Als ordeningsmodel zijn de zes dimensies vrij statisch: zij verwijzen niet naar (ontwikkeling van) beheersingsniveaus en zijn uiteindelijk slechts de beschrijving van een te bereiken eindpunt. De weg naar dit eindpunt is in het DKO langdurig en bijzonder individueel. Een belangrijk hulpmiddel om dit ordeningsmodel te dynamiseren is het beschrijven van beheersingsniveaus. Het aangeven van het niveau op hetwelke een leerdoel bereikt dient te worden biedt niet alleen de mogelijkheid om klare en heldere

² Zie <http://www.onderwijsdoelen.be>

³ *Ibid.*

⁴ Zie https://app.akov.be/pls/pakov/f?p=VLAAMSE_KWALIFICATIESTRUCTUUR:KWALIFICATIEDATABANK

leerlijnen uit te zetten, maar biedt ook een gemeenschappelijke taal voor leraren. Er kunnen drie dimensies voor het creatief en artistiek handelen onderscheiden worden:

- cognitief: kennis- en cognitieve processen
- psychomotorisch: ontwikkeling van vaardigheden
- affectief: attitudes, motivering, interesses, voorkeuren, overtuiging, meningen, waarden en gevoelens

Voor de beschrijving van deze beheersingsniveaus zijn de leertaxonomieën van Bloom⁵ (cognitief), Dave⁶ (psychomotorisch) en Krathwohl, Bloom & Masia⁷ (affectief) algemeen aanvaard en ook in het kunstonderwijs toepasbaar.

In de praktijk omvat elke vorm van creatief of artistiek handelen vanzelfsprekend elementen van het cognitieve, het affectieve en het psychomotorische. In een onderwijssituatie zullen leraren zich wisselend concentreren op de cognitieve, affectieve of psychomotorische dimensie of op een combinatie hiervan (in functie van de te bereiken basiscompetenties en het niveau ervan). In het leerplan wordt hieraan tegemoetgekomen: per leerplandoel wordt aangegeven wat het te bereiken beheersingsniveau is voor de meest prominente dimensies (cognitief en/of psychomotorisch en/of affectief). Deze beheersingsniveaus dienen ook gekoppeld te worden aan de opgegeven context, graad van autonomie en verantwoordelijkheid. De combinatie van duidelijke beheersingsniveaus én welomschreven context, graad van autonomie en verantwoordelijkheid laat toe om over de leerplannen heen leerlijnen uit te zetten.

Wanneer voor een dimensie geen beheersingsniveau wordt aangegeven, impliceert dit vanzelfsprekend geenszins dat deze component niet van belang zou zijn. Bovendien zijn de aangegeven beheersingsniveaus te lezen als een minimum en is er ruimte om via differentiatie (waar mogelijk) naar meer te streven.

⁵ Anderson, L. W.; D. R. Krathwohl e.a. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. Allyn & Bacon. Boston (Massachusetts.) (Pearson Education Group).

⁶ Dave, R.H. (1970). "Psychomotor levels" in: *Developing and Writing Behavioral Objectives* (R.J. Armstrong, ed.). Educational Innovators Press. Tucson (Arizona). Pagg. 20-21.

⁷ Krathwohl, D.R.; B. S. Bloom & B. B. Masia (1964). *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals. Handbook II: Affective domain*. Allyn & Bacon. Boston (Massachusetts.) (Pearson Education Group).

Naar een artistieke context vertaald kunnen de beheersingsniveaus als volgt omschreven worden:

COGNITIEVE TAXONOMIE (Bloom, 2001)⁸:

1.	onthouden	<i>de relevante kennis die uit een artistieke object of proces afleidbaar is, uit het geheugen kunnen ophalen en weergeven (kennis)</i>
2.	begrijpen	<i>de betekenis van informatie die uit een artistiek object of proces afleidbaar is, begrijpen en kunnen toelichten (kennis toepassen)</i>
3.	toepassen	<i>de informatie die uit een artistiek object of proces afleidbaar is in een nieuwe situatie kunnen gebruiken om een (creatief of artistiek) probleem op te lossen (toepassen)</i>
4.	analyseren	<i>de informatie die uit artistieke objecten of processen afleidbaar is, kunnen onderscheiden in delen, in relatie tot elkaar en tot een geheel (toepassen met inzicht)</i>
5.	evalueren	<i>de informatie die uit artistieke objecten of processen afleidbaar is, kunnen beoordelen en artistieke besluiten kunnen nemen op grond van criteria en standaarden (inzicht)</i>
6.	creëren	<i>de informatie die uit artistieke objecten of processen afleidbaar is, artistiek kunnen samenvoegen tot iets nieuws (inzicht wendbaar toepassen)</i>

PSYCHOMOTORISCHE TAXONOMIE (Dave, 1970)

1.	imiteren	<i>een creatieve of artistieke vaardigheid observeren en die proberen na te doen waarbij geaccepteerd wordt dat het resultaat nog niet goed is</i>
2.	oefenen	<i>verbeteren van de creatieve of artistieke vaardigheid door lessen te volgen, instructies te krijgen of door er over te lezen en te oefenen</i>
3.	verfijnen	<i>verfijnen van de creatieve of artistieke vaardigheid totdat deze zelfstandig op een hoog niveau kan worden uitgevoerd en worden gedemonstreerd aan anderen</i>
4.	combineren	<i>toevoegen van nieuwe creatieve of artistieke vaardigheden en/of nieuwe aspecten waardoor iets nieuws en eigens wordt verkregen</i>
5.	automatiseren	<i>doorontwikkelen van de creatieve of artistieke vaardigheden waardoor deze geheel geautomatiseerd worden, onbewust plaats vinden, wat ruimte geeft voor nieuwe creatieve of artistieke ontwikkelingen</i>

⁸ De duiding van de werkwoorden die de verschillende beheersingsniveaus beschrijven, zijn een hertaling naar een artistieke leercontext van de oorspronkelijke omschrijvingen.

AFFECTIEVE TAXONOMIE (Krathwohl, Bloom & Masia, 1964)

1.	ontvangen	<i>openstaan voor de creatieve/artistieke activiteiten en keuzes van anderen; luisteren, passief opnemen</i>
2.	reageren	<i>reageren op de omgeving en omringende creatieve/artistieke activiteiten en keuzes van anderen; deelnemen, interesse tonen in creatieve/artisiteke activiteiten en keuzes</i>
3.	waarderen	<i>accepteren van artistieke waarden, keuzes en opvattingen; ontwikkelen van eigen voorkeuren dienaangaande en uiting geven daaraan</i>
4.	organiseren	<i>conceptualiseren van artistieke waarden, keuzes en opvattingen en deze verbinden met de persoonlijke artistieke waarden, keuzes en opvattingen tot een harmonisch geheel</i>
5.	karacteriseren	<i>karacteriseren en internaliseren van artistieke waarden, keuzes en opvattingen en in harmonie brengen met eigen artistieke waarden, keuzes en opvattingen, wat leidt tot consistent en authentiek creatief gedrag</i>

3.3. Cultuur in de Spiegel

In dit leerplan wordt er voor gekozen om het model van de vier culturele basisvaardigheden: *waarnemen*, *verbeelden*, *conceptualiseren* en *analyseren*, te hanteren om leerplandoelen bijkomend te situeren en de lerenden te ondersteunen in hun groei naar een eigen culturele en artistieke identiteit. Culturele basisvaardigheden zijn begrippen die ontwikkeld werden binnen *Cultuur in de Spiegel*⁹, het kunst- en cultuureducatieve raamwerk dat in Vlaanderen richtinggevend is,

Ook het ordeningskader van de culturele basisvaardigheden volgt het tandwielmodel: de vier basisvaardigheden zijn gelijkwaardig en gelijktijdig te behandelen en ook hier heeft het draaien van het ene tandwiel invloed op het draaien van alle andere tandwielen. Er is evenwel een verschil in abstraheringsniveau tussen de verschillende culturele basisvaardigheden:



Dit model laat toe in te spelen op de individuele vorderingen en leerstatus, -stijl en -interesse van de leerling. Bovendien kan ook op meta-niveau beter gedifferentieerd worden: doorheen de schoolloopbaan zal het palet van culturele basisvaardigheden dat de leerling beheerst en gericht inzet steeds breder worden.

Een kernbegrip in het *Cultuur in de Spiegel*-raamwerk is culturele reflectie door middel van de culturele basisvaardigheden. Het stilstaan bij de eigen cultuur en deze van anderen laat toe zichzelf als cultureel wezen beter te leren kennen en begrijpen én het cultureel bewustzijn te verruimen ter ondersteuning van het samen leren samenleven. Op deze wijze levert ook het deeltijds kunstonderwijs van het *GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap* een belangrijke bijdrage tot actief burgerschap door respect, oprechtheid, gelijkwaardigheid, openheid, engagement en betrokkenheid, zoals uitgedrukt in het PPGO! Leerplandoelen die in het bijzonder betrekking hebben op deze culturele reflectie of hiervoor kansen scheppen, worden als dusdanig aangegeven.

⁹ Zie o.a. [Cultuurkuur - Cultuur in de Spiegel](#) voor meer informatie.

4. Context – autonomie – verantwoordelijkheid

Context, autonomie en verantwoordelijkheid omvatten:

- *omgevingscontext*: de omstandigheden waarin kennis en vaardigheden moeten worden gebruikt (vbb. steeds wisselende gevingen, werken onder tijdsdruk, weinig structuur in de opdrachten ...);
- *handelingscontext*: aspecten zoals werken met mensen of met machines, werken met breekbare of kostbare producten ...;
- *autonomie*: de mogelijkheid zelf beslissingen te nemen, de mate van onafhankelijkheid;
- *verantwoordelijkheid*: de verplichting om te zorgen dat zaken goed verlopen én de bereidheid om daar rekenschap van te geven.

Voor de beroepskwalificatie dirigent voor de vierde graad op niveau VKS 5¹⁰:

- een reeks nieuwe, complexe contexten;
- autonoom functioneren met initiatief;
- verantwoordelijkheid opnemen om persoonlijke resultaten te bereiken en collectieve resultaten te stimuleren.

¹⁰ Zie <https://vlaamsekwalificatiestructuur.be/wat-is-vks/kwalificatieniveaus/>.

5. Leeswijzer leerplandoelen

De leerplandoelen, als operationalisering van de competenties van de beroepskwalificaties dienen gerealiseerd te worden en zijn geordend volgens het model van de zes dimensies ('rollen') die eigen zijn aan het kunstenaarschap: individuele gedrevenheid tonen – creëren en (drang tot) innoveren – vakdeskundigheid inzetten – onderzoeken – relaties bouwen en samenwerken – presenteren. Evenwel: de inhoudelijke breedte van elk van deze 'rollen' en de veelheid aan leerplandoelen die uit de competenties van de beroepskwalificaties afleidbaar zijn, laten toe om binnen de 'rollen' bijkomend te clusteren:

individuele gedrevenheid tonen	1.1 betrokken zijn
	1.2 zelfbewust zijn, mogelijkheden en voorkeuren inschatten
creëren en (drang tot) innoveren	2.1 waarnemen
	2.2 conceptualiseren en creëren
vakdeskundigheid inzetten	3.1 vakmanschap ontdekken en ontwikkelen
	3.2 artistiek handelen en zijn
	3.3 veilig handelen
onderzoeken	4.1 verkennen, observeren en reflecteren
	4.2 contextualiseren
relaties bouwen en samenwerken	5.1 interageren
	5.2 coördineren en begeleiden
presenteren	6.1 vertolken en verspreiden

Binnen de ordening van 'rol' en cluster wordt voor elk leerplandoel hetzelfde formaat gehanteerd:









- Nummer van het leerplandoel en eigenlijke doelzin (in vetdruk);
- Verwijzing naar de competenties van de beroepskwalificaties waar het leerplandoel een operationalisering van is (tussen rechte haakjes en in cursiefdruk);
- Gekleurde labels die het beheersingsniveau en culturele basisvaardigheid aangeven:
 - (1) het **cognitief**, **psychomotorisch** of **affectief** beheersingsniveau: de tekst op het label beschrijft het niveau (zie boven, 3.2 *Beheersingsniveau*), geen tekst op het label impliceert geen uitspraak;
 - (2) de band met *Cultuur in de Spiegel*: de tekst op het label benoemt de culturele basisvaardigheid waartoe het leerplandoel overwegend behoort (zie boven, 3.3 *Cultuur in de Spiegel*), geen tekst op het label impliceert geen uitspraak. Het procesmatige of uitgesproken reflectieve karakter van een leerplandoel wordt via een apart label aangegeven, resp.:





en



6. Leerplandoelen

Kerncompetentie 1: Individuele gedrevenheid tonen (DE UNIEKE IK)	
De leerling verkent artistieke uitdrukkingvormen in hun mogelijkheden door ze te ontleden, te onderzoeken, te benoemen en te bespreken. Deze verkenning vertrekt vanuit de eigen wil, eigen belangstelling en behoefte.	
LEERPLANDOELSTELLINGEN	
De leerling ...	
Pijler 1.1 – Betrokken zijn	
1	<p>manifesteert een persoonlijke aanpak</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: ontwikkelt een eigen artistieke taal]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: manifesteert een persoonlijke aanpak]</i></p> <div>     </div>
2	<p>manifesteert openheid van geest</p> <p><i>[BK 11. Begeleidt de repetities: stelt zich open en laat zich inspireren]</i></p> <div>     </div>

Pijler 1.2 - Zelfbewust zijn, mogelijkheden en voorkeuren inschatten

3	toont vertrouwen in het eigen kunnen <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor de eigen artistieke ontwikkeling]</i>			organiseren	
4	toont inzicht in de eigen artistieke ontwikkeling <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor de eigen artistieke ontwikkeling]</i>	analyseren		organiseren	
5	reflecteert over de eigen artistieke praktijk <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: reflecteert over de eigen praktijk]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: reflecteert over de eigen artistieke ideeën in verband met zijn rol als dirigent; reflecteert over eigen en andermans praktijk; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie]</i>	evalueren		organiseren	
6	plant een eigen efficiënt leer-, oefen- en werkproces <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: ontwikkelt de eigen deskundigheid]</i>	toepassen			analyseren

7 stuurt het eigen leer-, oefen- en werkproces bij in functie van de persoonlijke ontwikkeling

[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor de eigen artistieke ontwikkeling; ontwikkelt de eigen deskundigheid]

[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: stuurt zichzelf bij ten voordele van een gemeenschappelijk resultaat]

evalueren

Kerncompetentie 2: Creëren en (drang tot) innoveren (DE KUNSTENAAR)

De leerling komt tot kunstzinnige activiteiten en inzichten, gedreven door zijn/haar zintuiglijke waarnemingen en door de dingen die zij/hij verzint en maakt.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling ...

Pijler 2.1 – Waarnemen

8	neemt waar in functie van creëren en innoveren <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: transformeert waarnemingen en indrukken in artistieke ideeën]</i>	<div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div>waarnemen</div> </div>
9	heeft oog voor het omringende culturele en artistieke landschap als bron voor inspiratie <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i>	<div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div>waarnemen</div> </div>
10	toont aandacht voor andere artistieke domeinen en hun uitdrukkingsvormen <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: interageert met andere artistieke disciplines]</i>	<div> <div>analyseren</div> <div></div> <div></div> <div>waarnemen</div> </div>

Pijler 2.2 – Conceptualiseren en creëren

11	<p>zet waarnemingen, indrukken en intuïtie in als bron van artistiek handelen</p> <p><i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: gaat scheppend, associatief en (re)productief om met intuïties; transformeert waarnemingen en indrukken in artistieke ideeën]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div>verbeelden</div> </div>
12	<p>zet verbeelding in als bron van artistiek handelen</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: geeft vorm aan verbeelding]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: geeft vorm aan de eigen visie en verbeelding]</i></p> <div> <div>toepassen</div> <div></div> <div></div> <div>verbeelden</div> </div>
13	<p>betreft uitdrukkingvormen uit andere artistieke disciplines bij het creëren en vertolken</p> <p><i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: interageert met andere artistieke disciplines]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div></div> <div>verbeelden</div> </div>
14	<p>manifesteert een persoonlijke artistieke visie en ideeën</p> <p><i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: ontwikkelt een artistieke visie]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: werkt aan een persoonlijke visie]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: geeft vorm aan de eigen visie en verbeelding]</i></p> <div> <div></div> <div></div> <div></div> <div>↻</div> </div>

15	<p>manifesteert een persoonlijke artistieke taal en aanpak</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: ontwikkelt een eigen artistieke taal]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: integreert opgedane inzichten in het creatieve proces]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: komt tot een weloverwogen interpretatie van de uit te voeren muziekstukken]</i> <i>[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): komt tot een weloverwogen en uitvoerbare interpretatie van het uit te voeren werk in lijn met de bedoeling van de componist]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van medemuzikanten en het eigen instrument en dat van medemuzikanten voor op de nodige vaardigheden: kiest uitdrukkingmogelijkheden; manifesteert een persoonlijke aanpak]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: past composities of arrangementen verder aan om het artistieke concept op punt te stellen]</i></p> <div> <div></div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>
16	<p>verduidelijkt de eigen artistieke visie</p> <p><i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: overtuigt anderen van zijn artistieke visie]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: overtuigt anderen van de eigen artistieke visie]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: communiceert over de eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie met alle betrokkenen]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div></div> <div>conceptualiseren</div> </div>
17	<p>vormt bestaand werk om en houdt hierbij rekening met het artistiek concept en de context</p> <p><i>[BK 11. Begeleidt de repetities: past composities of arrangementen verder aan om het artistieke concept op punt te stellen]</i> <i>[BK 12. Dirigeert een orkest of een koor: zet een partituur om in een andere toonhoogte, muzieksleutel ... naargelang de stijl of het instrument]</i></p> <div> <div>creëren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div>analyseren</div> </div>

18	<p>selecteert instrumenten, materialen, technieken en methodes</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: kiest technieken en methodes]</i> <i>[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): schat de technische moeilijkheden in functie van de vaardigheden van de uitvoerende muzikanten]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: kiest instrumenttechnische en/of zangvaardigheden]</i></p> <p>evalueren</p>
19	<p>gaat om het onverwachte, toevallige en onbekende tijdens de artistieke praktijk</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: stelt zich flexibel op]</i></p> <p>toepassen</p>

Kerncompetentie 3: Vakdeskundigheid inzetten (DE VAKMAN)

Vakdeskundigheid vereist van de leerling dat hij basistechnieken en inzichten kan inzetten bij zijn kunstzinnige activiteiten. Dit betekent dat hij o.a. actief is met zintuigelijk waarnemen, ervaren en beleven, memoriseren en herkennen, verzinnen, uitdrukken en maken ... en het omvormen hiervan tot kunstzinnige uitdrukkingsvormen.





LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling ...

Pijler 3.1 – Vakmanschap ontdekken en ontwikkelen

20	<p>luistert gericht naar muzikale parameters (hoogte, duur, sterkte, kleur) en muzikale componenten (melodie, tonaliteit, metrum, ritme, dynamiek, tempo, vorm en samenklank) bij het musiceren en stuurt bij</p> <p><i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: bewaakt de harmonische samenhang; laat de toonhoogte van de verschillende muziekinstrumenten/stemmen op elkaar afstemmen; luistert naar de kwaliteit van de klank; waakt over samenspel/samenhang]</i></p> <p><i>[BK 11. Begeleidt de repetities: controleert tijdens de repetities of alle vertolkingen en technische bijdragen aan het artistieke concept voldoen en stuurt bij waar nodig]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>automatiseren</div> <div></div> <div>conceptualiseren</div> </div>
21	<p>ontwikkelt en beheerst dirigeertechnische vaardigheden</p> <p><i>[BK 12. Dirigeert een orkest of een koor: begeleidt muziek met gebaren en mimiek]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div></div> </div>

22	<p>zet dirigeertechnische vaardigheden gericht in</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: leidt uitvoerders]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: gebruikt stemapparatuur; doet de nodige aanpassingen in functie van de uitvoering; begeleidt stemoefeningen of instrumentale oefeningen; geeft aanwijzingen over ademhaling, stemtechniek en speeltechniek]</i> <i>[BK 12. Dirigeert een orkest of een koor: begeleidt muziek met gebaren en mimiek]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div>verbeelden</div> </div>
23	<p>toont aandacht en belangstelling voor courante en relevante technologische media</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor technieken en technologische trends in relatie tot de eigen werkzaamheden]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: kiest technieken en methodes]</i> <i>[BK 14. Registreert de eigen uitvoering: alle deelcompetenties]</i></p> <div> <div></div> <div></div> <div></div> <div>waarnemen</div> </div>
24	<p>hanteert (eigen) muzieknotatiesystemen</p> <p><i>[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): leest muziekschrift]</i></p> <div> <div>creëren</div> <div></div> <div></div> <div>analyseren</div> </div>
<p>Pijler 3.2 – Artistiek handelen en zijn</p>	
25	<p>brengt een artistiek proces op gang, onderhoudt het en rondt af</p> <p><i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: integreert opgedane inzichten in het creatieve proces]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: geeft artistieke aanwijzingen en waakt over de uitvoering ervan]</i></p> <div> <div></div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>

26	<p>bewaakt de realisatie van het artistieke concept</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: bewaakt de artistieke visie]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: stuurt het ensemble aan om het artistieke concept te realiseren; controleert tijdens de repetities of alle vertolkingen en technische bijdragen aan het artistieke concept voldoen en stuurt bij waar nodig; evalueert repetities en voorstellingen met de muzikanten]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: toetst af of de artistieke uitdruktingsvorm het gewenste effect heeft bereikt; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
27	<p>toetst af of het beoogde effect bereikt werd</p> <p><i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: toetst af of de artistieke uitdruktingsvorm het gewenste effect heeft bereikt]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
28	<p>reflecteert over het eigen artistiek handelen</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: reflecteert over de eigen praktijk]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: reflecteert over de eigen artistieke ideeën in verband met zijn rol als dirigent; toetst af of de artistieke uitdruktingsvorm het gewenste effect heeft bereikt; reflecteert over eigen en andermans praktijk; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie; accepteert feedback]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
29	<p>stuurt het eigen artistiek handelen bij op basis van reflectie, feedback en overleg</p> <p><i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: stuurt zichzelf bij ten voordele van een gemeenschappelijk resultaat; maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers; stelt zich flexibel op]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>

30	<p>bouwt een breed repertoire op met bestaand of eigen muzikaal materiaal dat een diversiteit in perioden, stijlen en genres omvat</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor de eigen artistieke ontwikkeling; ontwikkelt de eigen deskundigheid]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>
31	<p>zet het innerlijk voorstellingsvermogen in</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: geeft vorm aan verbeelding]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: geeft vorm aan de eigen visie en verbeelding]</i></p> <div> <div>toepassen</div> <div></div> <div></div> <div>verbeelden</div> </div>
<p>Pijler 3.3 – Veilig handelen</p>	
32	<p>gaat doelmatig om met lichaam en materiaal van zichzelf en de andere</p> <p><i>[BK 4. Werkt met oog voor het eigen welzijn en het welzijn van anderen: gaat veilig om met materiaal en instrumenten.; signaleert risico's; beschermt zich tegen gehoorschade]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: gaat veilig en duurzaam om met lichaam en instrument]</i></p> <div> <div>toepassen</div> <div>automatiseren</div> <div></div> <div></div> </div>
33	<p>werkt duurzaam en veilig voor zichzelf en de andere</p> <p><i>[BK 4. Werkt met oog voor het eigen welzijn en het welzijn van anderen: gaat veilig om met materiaal en instrumenten.; signaleert risico's; beschermt zich tegen gehoorschade]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: gaat veilig en duurzaam om met lichaam en instrument]</i></p> <div> <div>toepassen</div> <div>automatiseren</div> <div></div> <div></div> </div>

34 heeft aandacht voor een ergonomische lichaamshouding

[BK 4. Werkt met oog voor het eigen welzijn en het welzijn van anderen: handelt ergonomisch verantwoord]

toepassen**automatiseren**

Kerncompetentie 4: Onderzoeken (DE ONDERZOEKER)

De leerling ontwikkelt een onderzoekende houding in zijn omgang met kunstzinnige uitdrukkingsvormen en -activiteiten. De onderzoekende houding vertrekt o.a. vanuit de eigen leef- en belevingsomgeving en heeft te maken met een op verkennende wijze te ontleden, benoemen en bespreken.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling ...

Pijler 4.1 – Verkennen, observeren en reflecteren**35 onderzoekt en experimenteert met de mogelijkheden van de eigen en andere artistieke uitdrukkingsvormen**

[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: onderzoekt in functie van de eigen artistieke praktijk]

[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: analyseert basismateriaal]

[BK 11. Begeleidt de repetities: zoekt, onderzoekt en experimenteert]

evalueren

conceptualiseren

36 analyseert muzikaal materiaal in functie van de creatie




[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: analyseert basismateriaal]

[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): analyseert muziek, tekst of libretto; analyseert de partituur om de bedoeling van de componist artistiek te vertalen; schat de technische moeilijkheden in in functie van de vaardigheden van de uitvoerende muzikanten; komt tot een weloverwogen en uitvoerbare interpretatie van het uit te voeren werk in lijn met de bedoeling van de componist]

[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: onderzoekt in functie van de eigen artistieke praktijk]

evalueren

conceptualiseren

37	<p>analyseert thematiek en context van muzikaal materiaal in functie van de vertolking</p> <p><i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: analyseert basismateriaal]</i> <i>[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): analyseert muziek, tekst of libretto; analyseert de partituur om de bedoeling van de componist artistiek te vertalen]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div>conceptualiseren</div> </div>
38	<p>reflecteert over het eigen leer- en creatieproces en dat van anderen</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: reflecteert over de eigen praktijk]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: reflecteert over eigen en andermans praktijk; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
39	<p>evalueert de groepsprestatie bij repetities en voorstellingen</p> <p><i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: evalueert samen met de groepsleden]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: evalueert repetities en voorstellingen met de muzikanten]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: reflecteert over eigen en andermans praktijk; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
40	<p>reflecteert over de eigen artistieke visie en aanpak</p> <p><i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: reflecteert over de eigen artistieke ideeën in verband met zijn rol als dirigent; reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>

Pijler 4.2 – Contextualiseren	
41	<p>verzamelt gericht diverse bronnen over kunst- en cultuur in functie van het eigen artistieke parcours</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: verzamelt basismateriaal]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div></div> </div>
42	<p>verzamelt gericht informatie over componisten, perioden, stijlen en genres in functie van het eigen artistieke parcours</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: verzamelt basismateriaal]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div></div> </div>
43	<p>sorteert en evalueert verzamelde bronnen en informatie in functie van de creatie</p> <p><i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: analyseert basismateriaal]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div>conceptualiseren</div> </div>
44	<p>ontwikkelt en verfijnt verder het kunst- en cultuurhistorisch referentiekader</p> <p><i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: verzamelt basismateriaal]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>

45	toont aandacht voor het ruime artistiek-culturele landschap (maatschappelijke, culturele en artistieke tendensen en praktijken) in functie van het eigen artistieke parcours <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i>
	<div><div>evalueren</div><div></div><div></div><div>waarnemen</div></div>
46	neemt deel aan het ruime artistiek-culturele leven in functie van het eigen artistieke parcours <i>[BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk: heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen; heeft oog voor artistieke en culturele praktijken]</i>
	<div><div>evalueren</div><div></div><div></div><div>waarnemen</div></div>

Kerncompetentie 5: Relaties bouwen en samenwerken (DE SAMENSPELER)

De leerling kan eigen talent en deskundigheid ten dienste stellen van het gemeenschappelijk artistiek doel of project.



LEERPLANDOELSTELLINGEN

















De leerling ...

Pijler 5.1 – Interageren

47	<p>neemt actief en gemotiveerd deel aan het klasgebeuren</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: doet een eigen inbreng; respecteert de inbreng van anderen]</i> <i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: beleeft de kunstitvoering samen met anderen]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
48	<p>deelt de eigen artistieke visie met anderen</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: communiceert gepast met alle betrokken actoren]</i> <i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: overtuigt anderen van zijn artistieke visie]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: overtuigt anderen van de eigen artistieke visie]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: communiceert over de eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie met alle betrokkenen]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>

49	<p>levert constructief en doelgericht een bijdrage aan de groepsactiviteiten</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: alle deelcompetenties]</i> <i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: leert bij en vervolmaakt zich door samen te creëren; gaat om met conflicten; creëert en waakt over de groepsdynamiek]</i> <i>[BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën: werkt aan een collectieve visie]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: bewaakt het persoonlijk aandeel in het artistieke geheel]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: stuurt zichzelf bij ten voordele van een gemeenschappelijk resultaat]</i></p>	<div> <div>evalueren</div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
50	<p>is resultaatgericht</p> <p><i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: is resultaatgericht]</i></p>	<div> <div>toepassen</div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>
51	<p>vindt een stimulerend evenwicht tussen het belang van zichzelf en dit van de groep</p> <p><i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: bewaakt het persoonlijk aandeel in het artistieke geheel]</i></p>	<div> <div></div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>
52	<p>toont respect en belangstelling voor voorkeuren, ideeën en het werk van anderen</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: respecteert de inbreng van anderen]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: stelt zich open en laat zich inspireren; gaat efficiënt om met de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen in het artistieke proces]</i></p>	<div> <div></div> <div></div> <div>organiseren</div> <div></div> </div>

53	<p>aanvaardt feedback en stuurt het handelen bij</p> <p><i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: accepteert feedback]</i></p>	evalueren		organiseren	
54	<p>geeft constructief en respectvol feedback</p> <p><i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: evalueert samen met de groepsleden]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: evalueert repetities en voorstellingen met de muzikanten]</i></p>	evalueren		organiseren	
55	<p>communiceert en wisselt op gepaste wijze informatie uit</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: communiceert gepast met alle betrokken actoren]</i> <i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: informeert, begeleidt, stuurt en motiveert groepsleden]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: communiceert hier op heldere en doordachte wijze over; communiceert en maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: communiceert over de eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie met alle betrokkenen; maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers]</i></p>	toepassen			conceptualiseren
56	<p>overlegt en maakt afspraken met artistiek verantwoordelijken en medewerkers</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: wisselt informatie uit met alle betrokken actoren; overlegt over de voorbereiding en uitvoering]</i> <i>[BK 9. Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering: bespreekt de voorwaarden voor de uitvoering met betrokkenen]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: neemt deel aan vergaderingen; leidt vergaderingen omtrent het creatief proces; communiceert en maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers]</i></p>	toepassen			

57	stelt zich flexibel op <i>[BK 1. Werkt samen: stelt zich flexibel op]</i> <i>[BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover: stelt zich flexibel op]</i>	   
58	inspireert en motiveert anderen <i>[BK 1. Werkt samen: enthousiasmeert anderen]</i> <i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: informeert, begeleidt, stuurt en motiveert groepsleden]</i> <i>[BK 3. Functioneert binnen een groep: inspireert anderen]</i>	   
Pijler 5.2 Coördineren en begeleiden		
59	plant en organiseert de activiteiten <i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: alle deelcompetenties]</i> <i>[BK 9. Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering: alle deelcompetenties]</i>	   
60	verdeelt rollen en verantwoordelijkheden <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: houdt rekening met het artistieke potentieel van de uitvoerders]</i>	   

61	<p>coördineert en stuurt de activiteiten aan</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: geeft aanwijzingen aan medemuzikanten en betrokkenen]</i> <i>[BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep: informeert, begeleidt, stuurt en motiveert groepsleden; iewt oog voor de mogelijkheden van groepsleden; evalueert samen met de groepsleden]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: volgt uitvoering op; leidt uitvoerders; geeft artistieke aanwijzingen en waakt over de uitvoering ervan]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: stuurt het ensemble aan om het artistieke concept te realiseren; leidt vergaderingen omtrent het creatief proces; communiceert hier op heldere en doordachte wijze over; controleert tijdens de repetities of alle vertolkingen en technische bijdragen aan het artistieke concept voldoen en stuurt bij waar nodig; communiceert en maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers; gaat efficiënt om met de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen in het artistieke proces]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>
62	<p>dirigeert repetities en uitvoeringen</p> <p><i>[BK 1. Werkt samen: geeft aanwijzingen aan medemuzikanten en betrokkenen]</i> <i>[BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel: geeft artistieke aanwijzingen en waakt over de uitvoering ervan]</i> <i>[BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...): communiceert de impliciete en expliciete kenmerken van het muziekstuk aan de uitvoerders (opbouw, spanningsbogen, technische moeilijkheden, muzikaal-technische bijzonderheden, bedoeling van de componist, achtergrond, muziekhistorische context ...)]</i> <i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: stuurt aan op het gebruik van bepaalde uitdrukkingsmogelijkheden); bewaakt de harmonische samenhang: laat de toonhoogte van de verschillende muziekinstrumenten/stemmen op elkaar afstemmen; waakt over samenspel/samenhang]</i> <i>[BK 11. Begeleidt de repetities: alle deelcompetenties]</i> <i>[BK 12. Dirigeert een orkest of een koor: alle deelcompetenties]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div></div> </div>

Kerncompetentie 6: Presenteren (DE PERFORMER)	
De leerling presenteert zijn creatie/realisatie aan medeleerlingen, leraren, ouders, ander publiek.	
LEERPLANDOELSTELLINGEN	
De leerling ...	
Pijler 6.1 Vertolken en verspreiden	
63	<p>stelt een programma samen in functie van de omstandigheden (bezetting, locatie ...)</p> <p><i>[BK 9. Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering: stelt een programma samen in functie van de bezetting; ontwikkelt alleen of met anderen ideeën voor optredens; test alleen of met anderen ideeën voor optredens uit; houdt rekening met de mogelijkheden en de beperkingen (zaal, materiaal, infrastructuur, tijd, budgetten, muzikanten ...)]</i></p> <p><i>[BK 12. Dirigeert een orkest of een koor: selecteert muziek; past het programma aan wijzigende omstandigheden aan]</i></p> <div> <div>analyseren</div> <div></div> <div></div> <div>analyseren</div> </div>
64	<p>bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering</p> <p><i>[BK 8. Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering: alle deelcompetenties]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div></div> <div></div> <div>analyseren</div> </div>
65	<p>bereidt zich fysiek en mentaal voor op repetities en uitvoeringen</p> <p><i>[BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden: bereidt het lichaam voor op de repetities, de voorstellingen, de opnames ...; bereidt zich voor op de fysische vereisten van zijn aandeel]</i></p> <div> <div>evalueren</div> <div>combineren</div> <div></div> <div></div> </div>

66	licht het publiek in aangaande proces en product <i>[BK 15. Begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek: levert inhoudelijk materiaal aan voor de communicatie over de uitvoering; geeft informatie over de uitvoering en zijn aandeel erin (uitvoering, inhoud ...)]</i>	toepassen			conceptualiseren
67	toont belangstelling voor het inzetten van verschillende informatiekkanalen <i>[BK 15. Begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek: gebruikt sociale/digitale media; onderhoudt contacten met lokale media, radio en televisie]</i>	toepassen			
68	toont aandacht voor format en vormgeving van informatiemateriaal en -verspreiding <i>[BK 14. Registreert de eigen uitvoering: alle deelcompetenties]</i> <i>[BK 15. Begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek: kiest bewust voor een bepaalde vormgeving]</i>	toepassen			

7. Minimale materiële vereisten¹¹

Ruimte/lokaal

- een lokaal dat aangepast is aan het vak, de groepsgrootte en de samenstelling van de groep (leeftijd, motorische noden, bespeelde instrumenten);
- voldoende ruim, goed verlucht, verlicht en verwarmd;
- akoestisch aangepast en afwezigheid van externe geluidshinder;
- tafels en stoelen in functie van de groepsgrootte;
- opbergmogelijkheden (partituren, instrumentarium, didactisch materiaal ...);
- beschikbare concertruimte of mogelijkheid een kleine podiumruimte in het lokaal te voorzien.

Didactische uitrusting

Standaard¹²

- muzieklessenaars (in voldoende aantallen om alle leerlingen actief bij de les te kunnen betrekken);
- kwalitatieve instrumenten en materiaal (in voldoende aantallen om alle leerlingen actief bij de les te kunnen betrekken);
- begeleidingsinstrument(en) voor de leraar voor vakken waar een instrumentale of ritmische ondersteuning noodzakelijk is;
- hedendaags ict-, audio, video- en multimediamateriaal;
- performante internettoegang.

Aanvullend didactisch materiaal in functie van de aangeboden vakken

- ritme-instrumenten, Orff- en/of ander didactisch instrumentarium;
- spiegel;
- bord, beamer, presentatiemogelijkheden;
- geactualiseerde naslagwerken (bibliotheek met vakliteratuur of online);
- muziekbibliotheek;
- *public address*-installatie voor vakken waarbij geluidsversterking of technische ondersteuning noodzakelijk is.

¹¹ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing: Codex, ARAB, AREI, Vlarem. Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t. (1) de uitrusting en inrichting van lokalen en (2) de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijft voor dat: (1) duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn; (2) alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen; (3) de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden en (4) de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

¹² Leerlingen zorgen zelf voor klein materiaal dat bij hun instrument of discipline hoort: voetsteun, kabels ...

8. Bijlage: concordantietabel

COMPETENTIES BEROEPSKWALIFICATIE		LPD
BK 1. Werkt samen		
	Communiceert gepast met alle betrokken actoren	48, 49, 55
	Wisselt informatie uit met alle betrokken actoren	49, 56
	Overlegt over de voorbereiding en uitvoering	49, 56
	Doet een eigen inbreng	47, 49
	Respecteert de inbreng van anderen	47, 49, 52
	Geeft aanwijzingen aan alle betrokken actoren	49, 61, 62
	Stelt zich flexibel op	19, 49, 57
	Werkt mee aan het groepsbelang	49
	Enthousiasmeert anderen	49, 58
BK 2. Coördineert de activiteiten van een groep		
	Stelt een planning op en past ze aan wijzigende omstandigheden aan	59
	Verdeelt taken en verantwoordelijkheden	59
	Informeert, begeleidt, stuurt en motiveert groepsleden	55, 58, 59, 61
	Organiseert en leidt groepsoverleg	59
	Heeft oog voor de mogelijkheden van groepsleden	59
	Evalueert samen met de groepsleden	39, 54, 59, 61
BK 3. Functioneert binnen een groep		
	Beleeft de kunstuitleiding samen met anderen	47
	Leert bij en vervolmaakt zich door samen uit te voeren	48
	Gaat om met conflicten	48
	Is resultaatgericht	50
	Inspireert anderen	58
	Creëert en waakt over de groepsdynamiek	49
	Ontwikkelt een artistieke visie	14
	Overtuigt anderen van zijn artistieke visie	16, 48
BK 4. Werkt met oog voor het eigen welzijn en het welzijn van anderen		
	Handelt ergonomisch verantwoord	34

	Beschermt zich tegen gehoorschade	32, 33
	Gaat veilig om met materiaal en instrumenten	32, 33
	Signaleert risico's	32, 33
BK 5. Ontwikkelt een eigen artistieke praktijk		
	Heeft oog voor maatschappelijke en artistieke tendensen	9, 41, 42, 44, 45, 46
	Heeft oog voor artistieke en culturele praktijken	9, 41, 42, 44, 45, 46
	Heeft oog voor technieken en technologische trends in relatie tot de eigen werkzaamheden	23
	Onderzoekt in functie van de eigen artistieke praktijk	35, 36
	Reflecteert over de eigen praktijk	5, 28, 38
	Ontwikkelt een eigen artistieke taal	1, 15
	Heeft oog voor de eigen artistieke ontwikkeling	3, 4, 7, 30
	Ontwikkelt de eigen deskundigheid	6, 7, 30
BK 6. Ontwikkelt artistieke concepten en ideeën		
	Integreert opgedane inzichten in het creatieve proces	15, 25
	Verzamelt basismateriaal	41, 42, 44
	Analyseert basismateriaal	35, 36, 37, 43
	Werkt aan een persoonlijke visie	14
	Gaat (her)scheppend, associatief en (re)productief om met intuïties	11
	Interageert met andere artistieke disciplines	10, 13
	Transformeert waarnemingen en indrukken in artistieke ideeën	8, 11
	Werkt aan een collectieve visie	49
BK 7. Zet artistieke concepten en ideeën om in een uitvoerbaar geheel		
	Geeft vorm aan verbeelding	12, 31
	Kiest technieken en methodes	18, 23
	Volgt uitvoering op	61
	Leidt uitvoerders	22
	Bewaakt de artistieke visie	26
	Komt tot een weloverwogen interpretatie van de uit te voeren muziekstukken	15
	Bewaakt het persoonlijk aandeel in het artistieke geheel	49, 51
	Geeft artistieke aanwijzingen en waakt over de uitvoering ervan	25, 61, 62

	Houdt rekening met het artistieke potentieel van de uitvoerders	60
	Overtuigt anderen van de eigen artistieke visie	16, 48
BK 8. Stelt de kenmerken van een muziekstuk vast aan de hand van partituren of teksten (opbouw, arrangementen, technische moeilijkheden ...)		
	Leest muziekschrift	24, 64
	Analyseert muziek, tekst of libretto	36, 37, 64
	Analyseert de partituur om de bedoeling van de componist artistiek te vertalen	36, 37, 64
	Schat de technische moeilijkheden in in functie van de vaardigheden van de uitvoerende muzikanten	18, 36, 64
	Komt tot een weloverwogen en uitvoerbare interpretatie van het uit te voeren werk in lijn met de bedoeling van de componist	15, 36, 64
	Communiqueert de impliciete en expliciete kenmerken van het muziekstuk aan de uitvoerders (opbouw, spanningsbogen, technische moeilijkheden, muzikaal-technische bijzonderheden, bedoeling van de componist, achtergrond, muziekhistorische context ...)	62, 64
BK 9. Bepaalt de voorwaarden voor de uitvoering		
	Bespreekt de voorwaarden voor de uitvoering	56, 59
	Stelt een programma samen in functie van de bezetting	59, 63
	Ontwikkelt alleen of met anderen ideeën voor optredens	59, 63
	Test alleen of met anderen ideeën voor optredens uit	59, 63
	Bepaalt de bezetting	59
	Houdt rekening met de mogelijkheden en de beperkingen (zaal, materiaal, infrastructuur, tijd, budgetten, muzikanten ...)	59, 63
	Geeft richtlijnen voor de opbouw van het podium	59
	Bepaalt en onderhandelt nodige budgetten, medewerkers, materiaal, logistieke vereisten ...	59
BK 10. Bereidt het eigen lichaam, dat van de muzikanten en instrumenten voor op de nodige vaardigheden		
	Bereidt het lichaam voor op de repetities, de voorstellingen, de opnames ...	65
	Bereidt zich voor op de fysische vereisten van zijn aandeel	65
	Kiest instrumenttechnische en/of zangvaardigheden	18
	Kiest uitdrukkingsmogelijkheden	15
	Stuurt aan op het gebruik van bepaalde uitdrukkingsmogelijkheden	62
	Manifesteert een persoonlijke aanpak	1, 15
	Gebruikt stemapparatuur	22
	Bewaakt de harmonische samenhang	62

	Laat de toonhoogte van de verschillende muziekinstrumenten/stemmen op elkaar afstemmen	20, 62
	Doet de nodige aanpassingen in functie van de uitvoering	22
	Luistert naar de kwaliteit van de klank	20
	Begeleidt stemoefeningen of instrumentale oefeningen	22
	Geeft aanwijzingen over ademhaling, stemtechniek en speeltechniek	22
	Waakt over samenspel/samenzang	20, 62
	Gaat veilig en duurzaam om met lichaam en instrument	32, 33
BK 11. Begeleidt de repetities		
	Stuurt het ensemble aan om het artistieke concept te realiseren	26, 61, 62
	Leidt repetities	62
	Neemt deel aan vergaderingen	56, 62
	Leidt vergaderingen omtrent het creatief proces	56, 61, 62
	Geeft vorm aan de eigen visie en verbeelding	12, 14, 31, 62
	Past composities of arrangementen verder aan om het artistieke concept op punt te stellen	15, 17, 62
	Communiqueert hier op heldere en doordachte wijze over	55, 61, 62
	Zoekt, onderzoekt en experimenteert	35, 62
	Stelt zich open en laat zich inspireren	2, 52, 62
	Onderbouwt voor zichzelf artistieke beslissingen of aanpak	62
	Controleert tijdens de repetities of alle vertolkingen en technische bijdragen aan het artistieke concept voldoen en stuurt bij waar nodig	20, 26, 61, 62
	Communiqueert en maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers	56, 61, 62
	Gaat efficiënt om met de verschillende rollen, verantwoordelijkheden en belangen in het artistieke proces	52, 61, 62
	Evalueert repetities en voorstellingen met de muzikanten	26, 39, 54, 62
BK 12. Dirigeert een orkest of een koor		
	Selecteert muziek	62, 63
	Maakt afspraken over de uitvoering	62
	Begeleidt muziek met gebaren en mimiek	21, 22, 62
	Zet een partituur om in een andere toonhoogte, muzieksleutel ... naargelang de stijl of het instrument	17, 62
	Wijzigt de opstelling om een muzikaal evenwicht in de groep te bekomen	62
	Past het programma aan wijzigende omstandigheden aan	62, 63

BK 13. Reflecteert over en verbetert de eigen prestatie en/of de groepsprestatie en communiceert hierover		
	Reflecteert over de eigen artistieke ideeën in verband met zijn rol als dirigent	5, 28, 40
	Toetst af of de artistieke uitdruktingsvorm het gewenste effect heeft bereikt	26, 27, 28
	Reflecteert over eigen en andermans praktijk	5, 28, 38, 39
	Reflecteert over zijn eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie	5, 26, 28, 38, 39, 40
	Stuurt zichzelf bij ten voordele van een gemeenschappelijk resultaat	7, 29, 49
	Communiceert over de eigen artistieke visie en aanpak en over de groepsprestatie met alle betrokkenen	16, 48, 55
	Maakt afspraken met collega's en betrokken medewerkers	29, 55, 56
	Accepteert feedback	28, 53
	Stelt zich flexibel op	29, 57
BK 14. Registreert de eigen uitvoering		
	Gebruikt consumer hard- en software	14, 68
	Neemt een uitvoering op	14, 68
BK 15. Begeleidt de promotie en verspreiding naar de media en het publiek		
	Levert inhoudelijk materiaal aan voor de communicatie over de uitvoering	66
	Geeft informatie over de uitvoering en zijn aandeel erin (uitvoering, inhoud ...)	66
	Gebruikt sociale/digitale media	67
	Onderhoudt contacten met lokale media, radio en televisie	67
	Kiest bewust voor een bepaalde vormgeving	68